

EØS-AVTALEN: Europautredningen som nylig ble lagt fram viser at EØS-avtalen har vært til stor fordel for Norge. Hva vil de oppnå, de som vil si den opp?

Hvorfor nei til EØS?

DEBATT

SVEIN ROALD
HANSEN

Utenrikspolitisk talsmann, Ap

EØS-avtalen har gitt norske bedrifter forutsigbarhet og trygghet på det største og viktigste eksportmarkedet. Den gir trygghet for at norske bedrifter ikke diskrimineres i kampen om kundene. Den har gitt omfattende arbeidsinnvandring, særlig etter 2004, som har bidratt til sterkere økonomisk vekst. Deltakelsen i det indre marked har bidratt til moderniseringen av norsk økonomi. Den har bidratt til den sterke økonomiske veksten vi har hatt i disse årene.

Integreringen i EU har ikke gått på bekostning av arbeidstakerne. Reallønnsutvikling har vært sterkere i Norge enn i andre land. På noen områder har EU-reglene gitt arbeidstakere bedre beskyttelse og sterkere rettigheter, som ved virksomhetsoverdragelse, likestilling og medvirkning. Og i motsetning til hva mange fryktet, har miljø utviklet seg til å bli et av de tyngste politikkområdene i EU, som har tatt en internasjonal lederrolle på dette området.

EØS-avtalen innebærer at vi importerer det regelverket EU-landene vedtar for det indre marked. Europautredningen viser at vi har tilpasset oss EU, også der vi ikke må. Det er liten politisk strid om de nye reglene. De ansees stort sett som både fornuftige,

gode og ønskelige. Av 287 vedtak i Stortinget om nye avtaler eller lovendringer, har 265 vært enstemmige. I tilfeller hvor reglene ikke tar nok hensyn til særlige forhold i Norge, er det mulig å få tilpasninger. Det har vi fått i 55 tilfeller. Ett eksempel er den differensierte arbeidsgiveravgiften. Et annet er lavere krav om mer fornybar energi, fordi vår andel allerede er så mye høyere enn i andre land takket være vannkraften.

Europautredningen peker på en stor svakhet ved EØS-avtalen og alle de andre avtalene vi har med EU, nemlig mangel på stemmerett. Vi deltar ikke i beslutningsprosessene. Vi har out-sourcet store deler av lovgivningen til andre. Vi overlater beslutningene til andre. Vi er Europas sofaveltgere. Men vi godtar altså det de bestemmer, i all hovedsak enstemmig i Stortinget. Stort sett mener vi de lager gode regler i Brussel. Så det med stemmeretten, er det åpenbart at folk flest i hvert fall bryr seg lite om, skal man dømme etter oppslutningen om norsk EU-medlemskap. Derfor blir det viktig for oss i Stortinget å nå diskutere hvordan vi kan styrke våre muligheter til å påvirke politikken mens sakene behandles i EUs organer, spesielt overfor Europaparlamentet.

«Det er bare EØS-avtalen som innebærer likebehandling i det indre marked, for bedrifter og mennesker.»

Vi har altså hatt store fordeler av EØS-avtalen. Europautredningen forteller at en frihandelsavtale ikke er tilstrekkelig for norske bedrifter. Det var hele begrunnelsen for EØS-avtalen da EU vedtok å utvikle et indre marked med felles regelverk og rive grensene landene imellom. I dag er en frihandelsavtale ikke et alternativ, men et fantom.

Likevel ønsker noen å si opp EØS-avtalen. Det burde være åpenbart at norske bedrifter og nordmenn som vil arbeide, studere eller bo i våre naboland, bare kan omfattes av dette felles regelverket, hvis vi selv følger de samme reglene. De rettigheter, fordeler og trygghet dette gir, vil forsvinne med en frihandelsavtale, partnerskapsavtale eller hva man fantaserer om som alternativ.

Det er bare EØS-avtalen som innebærer likebehandling i det indre marked, for bedrifter og mennesker. Alt dette blir borte den dagen EØS-avtalen sies opp. Norge får ikke delta i Europa-

mesterskapet i fotball hvis vi krever at offsideregelen ikke skal gjelde for oss, bare for alle andre.

Derfor er utfordringen til de som vil erstatte EØS-avtalen med noe annet enn medlemskap: Hva vil de oppnå?

BISTAND OG KLIMA: Vannkraft for utvikling

DEBATT

ERIK SOLHEIM

Miljø- og utviklingsminister

Fattige land kan ikke utvikle seg uten energi. Behovet vokser i et eksplosivt tempo. Even Kvelland skriver engasjerende i Dagsavisen 18. januar om Sør-Sudan og norsk støtte. Han advarer mot ensidig satsing på olje og foreslår: «Solheims neste initiativ bør kanskje bli Vannkraft for utvikling?»

Kvelland har gode poenger. Norge ønsker å bidra til varig økonomisk vekst i afrikanske land. Med programmet som heter Olje for utvikling hjelper vi Sør-Sudan og mange andre fattige land med å omsette oljeinntekter til velstand for folket. Men vi bruker også mye bistandspenger til utvikling av landenes utømlige energikilder: vann, sol, vind og jordvarme. Målet er mindre fattigdom uten at landene blir avhengige av energi som skader miljøet og

klimaet. Oppgaven er formidabel. I dag lever mer enn 1,3 milliarder mennesker i verden uten strøm. Det tilsvarer hele Kinas befolkning. Dobbel så mange bruker lite effektive og forurensende ovner. Dette er urovekkende tall når vi vet at 60 prosent av klimagassene kommer fra energi.

Verdens utfordringer med fattigdom og klima kan bare løses gjennom mer fornybar og effektiv energi. Vi lanserte derfor Norges energi- og klimainitiativ

«Verdens utfordringer med fattigdom og klima kan bare løses gjennom mer fornybar og effektiv energi.»

i fjor. Dette er en internasjonal satsing som skal sørge for fornybar energi til flere fattige og begrense klimautslipp i fattige land. Totalt vil Norge bidra med 1,8 milliarder kroner i år. Men våre bistandspenger er ikke nok. Vi samarbeider derfor med FN og mange andre land og legger også til rette for private investeringer.

I Sør-Sudan er mangelen på pålitelig strøm et stort hinder for utvikling og økonomisk vekst. Det skaper også mindre stabilitet. Som Kvelland skriver er det store muligheter for vannkraft i den nye staten. Norfund og andre vurderer å bygge et vannkraftverk i Fula Rapids, nær grensen til Uganda. Norfund er statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland. Vannkraftverket vil erstatte dyr og forurensende energi fra dieselgeneratorer. Samtidig blir dette en sikker strømkilde som trengs for økonomisk vekst og mer stabilitet. Dette er vannkraft for utvikling i praksis.

Vilje til endring?

■ CECILIE C. MILEMAN

Lektor

Det er med stor lettelse jeg leser at kunnskapsministeren slår fast at hovedmålet nå skal prioriteres. Som norsklærer ser jeg at kravet om at elevene skal kunne uttrykke seg like godt på både bokmål og nynorsk, er et urimelig krav all den tid flere sliter med å uttrykke seg skriftlig i det hele tatt.

Men forslagene fra Utdanningsdirektoratet, slik de er gjengitt i Dagsavisen 24.01.12, gir grunn til undring. Skriftlig sidemål skal beholdes på ungdomstrinnet og på studieforberedende linje på videregående, og standpunkt karakterene skal reduseres fra tre til to. Det siste tolker jeg slik at elevene skal få én karakter i skriftlig og én i muntlig norsk. Det vil de fleste norsklærere være glade for. Men når skriftlig sidemål skal beholdes, hvordan mener da Utdanningsdirektoratets arbeidsgruppe at norsklærerne skal jobbe med den skriftlige opplæringen i grunnskolen?

Hvis bokmåselevne fortsatt skal få en vurdering av tekstene de skriver på sidemål, må vi holde fram med å bruke uforholdsmessig mye tid på formverket. Det er slik at en bare har et visst antall norsktimer til rådighet i uka, og hvis hovedmålet skal prioriteres, kan jeg ikke se hvordan vi skal få tid til å opprettholde skriftlig sidemål i grunnskolen. Jeg ser heller ikke hensikten med det. Med én felles karakter i skriftlig norsk, hvordan er det tenkt at norsklærerne skal vekte elevenes tekster på hovedmål og sidemål? Skal det oppgis en brøk? Når det også foreslås at det kun skal være skriftlig eksamen i hovedmålet, er det meningsløst å fortsette med formaldrill i sidemålet. Det burde være en selvfølge at elevene skal få forberede seg til skriftlig eksamen på best mulig måte.

Hvis vi ønsker at alle skal med i norsk skole, så er det viktig at samtlige elever får tid og ro til å konsentrere seg om hovedmålet sitt, og for de aller fleste i Norge så er det bokmål. Det er på tide at noen tør å gå for noe annet enn en mellomløsning som ikke skal støte målfolket. Obligatorisk skriftlig sidemål må ut fra ungdomstrinnet.

Etter min erfaring fra Osloskolen leser elevene gjerne tekster på nynorsk, de velger litteratur som appellerer til dem, og er blinde for om den er skrevet på bokmål eller nynorsk. De forholder seg til den norske kulturarven i all sin bredde, men synes det er kunstig å måtte uttrykke seg skriftlig på sidemålet. Når man i tillegg ser at den nye rettskrivningen i nynorsk ikke gjør det enklere for verken elever eller lærere, snarere tvert imot, er det ingen grunn til å fortsette slik vi alltid har gjort.

Jeg ser fram til revisjonen av norskfaget som skal legges fram i 2013. La oss bare håpe og tro at avfaldige språkpolitiske vedtak må vike denne gang. For å si det med Finn-Erik Vinje: «Den obligatoriske skriftlige dobbeltopplæringen i to gjensidig forståelige norske målformer tjener ingen fornuftig hensikt.»